

نگاهی به ویژگی‌های اقتصادی استان‌ها و مناطق جمهوری قزاقستان

مقدمه

از زمان استقلال قزاقستان در ۳۰ سال پیش، استان‌ها و شهرهای مختلف جمهوری اسلامی ایران پیوسته درصدد برقراری ارتباط با برخی از استان‌ها و مناطق جمهوری قزاقستان برآمده‌اند. با توجه به تحولات ۳۰ سال گذشته و برای تعامل همراه با آگاهی و شناخت بیشتر با استان‌ها و شهرهای دارای موقعیت اداری خاص در قزاقستان لازم است مهم‌ترین ویژگی‌های اقتصادی، تجاری، صنعتی، معدنی، کشاورزی و گردشگری آن‌ها را در پرتو تغییرات جاری و با نظر به آخرین آمار و ارقام اقتصادی مورد توجه قرار داد.

گزارش پیش رو با بهره‌گیری از منابع رسمی قزاقستان و به‌ویژه با بهره‌گیری از گزارش‌های استانداران ۱۴ استان و شهرداران ۳ شهر دارای وضعیت اداری خاص این کشور به‌مناسبت سی‌امین سالگرد استقلال قزاقستان تهیه شده است. این گزارش می‌کوشد بیشترین اطلاعات ممکن را البته به‌شکل خلاصه بر اساس آخرین آمار اقتصادی، تجاری، صنعتی، معدنی و کشاورزی استان‌ها و مناطق مختلف قزاقستان که تقریباً همگی مربوط به سال ۲۰۲۱ یا ۲۰۲۰ است ارائه کند.

توضیح این نکته لازم است که اگرچه در ماه‌های نخست سال ۲۰۲۲ به فرمان رئیس‌جمهور قزاقستان سه استان جدید در دل استان‌های آلماتی و کاراگاندا و قزاقستان شرقی ایجاد شده است، شکل‌گیری کامل این استان‌های جدید مدت قابل توجهی طول خواهد کشید. از این رو به نظر می‌رسد گزارش حاضر دست‌کم تا یکی دو سال می‌تواند در بخش‌های مختلف اقتصادی عمومی و خصوصی کشور در تعاملات و تصمیم‌گیری‌ها مبنای برنامه‌ریزی و عمل قرار گیرد.

با توجه به توضیحات بالا ویژگی‌های عمده هر یک از ۱۴ استان و ۳ شهر دارای وضعیت اداری خاص قزاقستان را در ادامه بیان می‌کنیم.

الف. استان‌ها

۱. استان آتیرائو

در حال حاضر ۷۲۵ شرکت از ۵۰ کشور جهان در منطقه آتیرائو حضور دارند که ۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی قزاقستان را به خود اختصاص داده‌اند. در سال ۲۰۲۰ بیش از یک سوم سرمایه جذب شده به کشور قزاقستان به آتیرائو تخصیص یافته است که به ۷ میلیارد دلار بالغ گردیده است. از ابتدای استقلال قزاقستان

مجموعاً ۶۸/۵ میلیارد دلار در آتیرائو سرمایه گذاری شده است. این استان ۲۰ درصد مجموع برونداد صنعتی قزاقستان را فراهم می سازد. در سال ۲۰۲۰ آتیرائو حدود ۴۷ میلیون تن نفت که ۶۴ درصد کل استحصال نفتی قزاقستان بوده، تولید کرده است. رقم تولیدی ۱۲ برابر میزانی است که در سال ۱۹۹۱ در ابتدای استقلال تولید شده بود. همچنین آتیرائو بیش از ۲۴ میلیارد متر مکعب گاز که بیش از ۷۵ درصد عملکرد ملی بوده است را تولید کرده است. میزان تولید گاز در قیاس با ۳۰ سال قبل ۳۵ برابر شده است.

در این استان علاوه بر نفت و گاز تلاشهایی برای ساخت مجتمع یکپارچه صنایع پتروشیمی انجام شده است. در منطقه آتیرائو بیش از ۵۰ هزار واحد صنعتی کوچک و متوسط وجود دارد که طبق آخرین آمار موجود ارزش فعالیت تولیدی شان بالغ بر ۲ تریلیون تنگه (۴/۲ میلیارد دلار) بوده است که پس از شهرهای آلماتی و نورسلطان، آتیرائو را در رتبه سوم در سطح کل این کشور قرار داده است.

طبق برآوردهای انجام شده آتیرائو ظرف ۵ سال اول دهه سوم هزاره کنونی میلادی تا سال ۲۰۲۵ باید حدود ۱۰ تریلیون تنگه (۲۱ میلیارد دلار) سرمایه جذب کند که بخشی از آن به میزان ۸/۶ تریلیون مربوط به سرمایه گذاری بخش خصوصی است. قرار است با این سرمایه، تولید نفت در این استان ۲۸/۵ درصد افزایش یابد و به ۶۰ میلیون تن در سال برسد.

ویژگی های برجسته استان آتیرائو

- جذب بیش از یک سوم کل سرمایه گذاری خارجی
- تولید ۶۴ درصد نفت قزاقستان
- تولید ۷۵ درصد گاز قزاقستان
- میزبانی ۷۲۵ شرکت از ۵۰ کشور جهان
- رتبه سوم صنایع کوچک و متوسط در قزاقستان

۲. استان کاراگاندا

این استان به لحاظ صنعتی و علمی در قزاقستان موقعیت ممتازی دارد. ۴۹ درصد ساختار اقتصادی کارگاندا به تولیدات صنعتی اختصاص دارد. این امر به سبب وجود بیش از ۱۰۰ شرکتها و کارخانجات بزرگ و متوسطی است که در زمینه صنایع آهنی، غیرآهنی، معدن، صنایع شیمیایی، صنایع غذایی، صنایع سبک، انرژی، ساخت مصالح ساختمانی، پتروشیمی و بسیاری زمینه های دیگر در این منطقه فعالیت دارند.

به لحاظ منابع معدنی کارگاندا وضعیت خوبی دارد. کل تولیدات محصولات تخت و حلقه ای متعلق به این استان است. ۸۳ درصد فولاد خام، ۸۱ درصد مس پالایش شده، ۳۲ درصد نقره پالایش شده، ۱۳ درصد طلای مرغوب، بیش از یک سوم ذغال سنگ، ۳۲ درصد آهن و ۲۸ درصد اکسید مس تولیدی کشور قزاقستان مربوط به کارگاندا است.

سهم صنایع استان از کل کشور ۱۷ درصد است. محصولات تولیدی در کارگاندا به ۴۹ کشور صادر می شود. با توجه به زمینه غنی منابع معدنی، تحقیقات صنعتی و ظرفیتهای فنی، فرصتهای سرمایه گذاری زیادی در این استان وجود دارد. در مجموع در ۳۰ سال استقلال، کارگاندا ۶ تریلیون تنگه (۱۲/۶ میلیارد دلار) سرمایه ثابت جذب کرده است. عملکرد کشاورزی استان هم از ۸ میلیارد تنگه در آغاز استقلال به ۴۰۰ میلیارد تنگه (حدود ۸۵۰ میلیون دلار) در سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است.

به دلیل موقعیت جغرافیایی کارگاندا، اصلی ترین راههای کشور از این منطقه عبور می کند. خط آهن جدید ژزکازگان-بینه-او-آرکالیک-شوبارکول بین سالهای ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ احداث شده است که به ایجاد کریدور بین المللی غرب اروپا- غرب چین کمک کرده است. مساحت راههای استان ۱۲۵۰۰ کیلومتر است. قراربراین بوده است که بزرگراه جدید کارگاندا- بالخاش-بوریل بایتال در آینده نزدیک در سال ۲۰۲۲ افتتاح شود.

بزرگترین نیروگاه تولید برق خورشیدی در آسیای مرکزی با ظرفیت ۱۰۰ مگاوات در این منطقه احداث شده است. ظرفیت منابع انرژی تجدید پذیر هم ۲۲۸ مگاوات است. در سال ۲۰۲۱ یک نیروگاه خورشیدی جدید با ظرفیت تولید ۱۰۰ مگاوات در نزدیکی دریاچه بالخاش احداث شد. به لحاظ رده بندی شهرهای هوشمند، کاراگاندا در رده سوم شهرهای هوشمند قزاقستان قرار دارد.

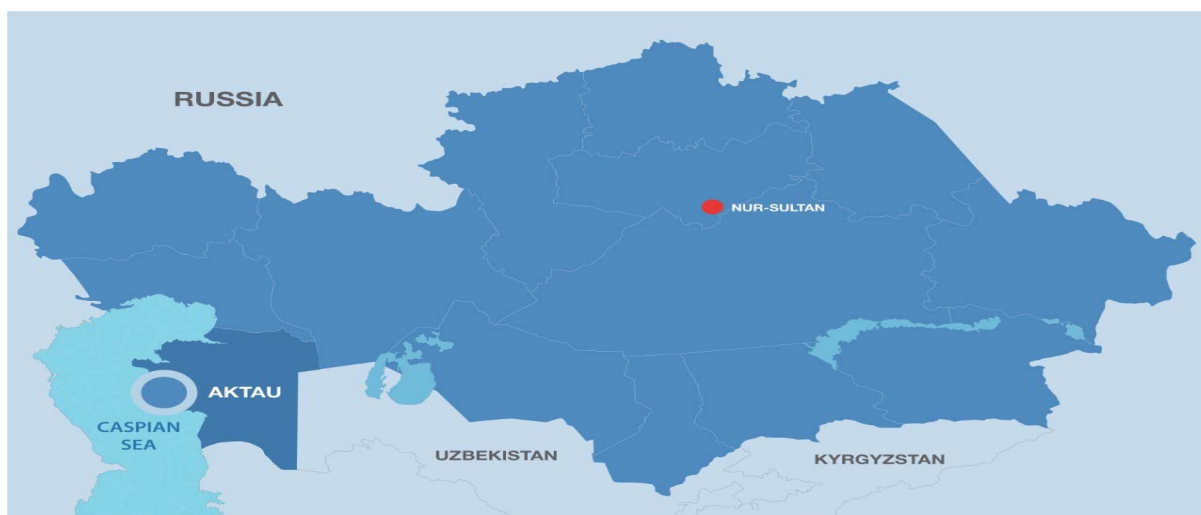

ویژگیهای استان کاراگاندا

- ساختار صنعتی غالب در استان
- وجود صنایع و معادن متنوع
- صدور محصولات به ۴۹ کشور جهان
- عبور اصلی ترین راههای کشور از این منطقه به سبب موقعیت جغرافیایی این استان

۳. استان مانگیستاو

طبق طراحی ها و پیش بینی ها قرار بود که در سال ۲۰۲۱ مبلغ ۱۹۰ میلیارد تنگه (۴۰۰ میلیون دلار) برای زیرساختهای گردشگری در مانگستاو سرمایه گذاری شود. طبق نظر کارشناسان، مانگستاو دارای بزرگترین ذخیره نفتی کشف شده در منطقه آسیای مرکزی است.

به لحاظ ماهیگیری هم مانگستانو وضعیت روشنی در پیش دارد. به ویژه آنکه سالانه ۵۰ تن ماهی استارگئون ۱۰۰ کیلوگرم خاویار استارگئون در آن تولید می شود. سرمایه گذاری خوبی هم در زمینه افزایش صید سایر ماهیها انجام شده است.

منطقه دریایی ویژه اقتصادی بندر آکتائو در سال ۲۰۰۲ ایجاد شده است و پنجمین منطقه ویژه اقتصادی صنعتی در کشور محسوب می شود. در حال حاضر ۴۰ پروژه سرمایه گذاری در این منطقه اقتصادی در حال اجراست. در طول ۱۹ سال گذشته ۷/۸ میلیارد تنگه (۱۶ میلیون دلار) توسط دولت در منطقه ویژه اقتصادی سرمایه گذاری شده است. به ازای هر تنگه صرف شده از سوی دولت، بخش خصوصی بیش از ۳۱ تنگه سرمایه گذاری کرده است. بیشتر این سرمایه گذاریها از سوی شرکتهای خارجی بوده است. سرمایه گذاران خارجی از چین، انگلستان، آذربایجان، سنگاپور، ترکیه و آلمان بوده اند. باتوجه به وضعیت نامطلوب راهها در این استان، تلاشهایی برای احداث و ترمیم جاده ها در این استان انجام شده است. برای این منظور و برای نیروی کار فعال در این بخش، ۷/۸ میلیارد تنگه (۱۶ میلیون دلار) هزینه شده است.

ویژگی های استان مانگیستانو

- منطقه ویژه اقتصادی آکتائو و تاسیسات رو به توسعه بندر آکتائو و کوریک
- رتبه سوم از نظر تولید صنعتی
- تولید انبوه ماهی و خاویار
- سرمایه گذاری فراوان در زیرساختهای گردشگری
- دارای بزرگترین ذخیره نفتی کشف شده در منطقه آسیای مرکزی

۴. استان آکمولا

سهم بخش صنعتی از کل فعالیتهای اقتصادی در این استان پیش از این ۶۰ درصد بوده و اکنون به ۸۰ درصد مجموع فعالیتهای تولیدی افزایش یافته است. محرکهای رشد صنعتی در طول سالهای پس از استقلال، تولیدات مرتبط با راه آهن، معادن طلا، مونتاژ کامیون و تولید خودرو بوده است. تولیدات صنعتی از ۳۰ تن در سال ۱۹۹۱ به بیش از ۲۱ هزارتن در سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است. به یمن افتتاح کارخانه آلومین تائو کواکشتائو و چند کارخانه دیگر در سال ۲۰۱۰، استخراج از معادن طلا از ۷۵۲ کیلوگرم به ۳۲/۵ تن رسیده است.

در طی ۱۵ سال در کارخانه مونتاژ خودرو "کاماز" (KamAZ) تولید کامیون و وسائط نقلیه سنگین از ۱۴۴ دستگاه به ۱۲۰۰ دستگاه رسیده که در واقع ۸ برابر شده است. در این منطقه همچنین تعمیر لوکوموتیوهای برقی انجام می شود.

در سال ۲۰۱۶ پارک فناوری قزاقستان- بلاروس با ظرفیت سالانه تولید ۴۵۰۰ دستگاه ماشین آلات کشاورزی افتتاح شد. همچنین "شرکت ابداعات کشاورزی قزاقستان" (KAIK) و "شرکت مهندسی کاز روست" (KazRost) با ظرفیت تولید سالانه ۵۰۰ دستگاه ماشین آلات برای دروی غلات ایجاد شده اند.

استان آکمولا بزرگترین تولیدکننده محصولات غذایی در قزاقستان است. تولید آرد در این استان حدود ۴۷ برابر، تولید گوشت مرغ ۴/۶ برابر، تخم مرغ بیش از ۴ برابر، شیر و لبنیات حدود ۳ برابر و گوشت ۱/۶ برابر تقاضای موجود این منطقه است.

میزان سرمایه گذاری در زمینه دارائی های ثابت از ۳/۷ میلیون تنگه در سال ۱۹۹۱ به ۴۲۶ میلیارد تنگه (حدود ۹۰۰ میلیون دلار) در سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است. در طول سالهای استقلال قزاقستان ۲۳۹ واحد صنعتی ایجاد شده است.

در ۱۰ سال گذشته کارخانجات فرآوری طلا در معادن "آکسو، بستوبه و ژولیمبت" با ظرفیت بیش از ۴ تن فلزات گرانبها در سال افتتاح شده است. طرح بازسازی کارخانجات اسید سولفوریک کازاتم پروم با ظرفیت سالانه تا تولید ۱۸۰ هزارتن مواد شیمیایی، مزرعه تولید مرغ کاپیتال پراجکت با ظرفیت بیش از ۲۰ هزارتن جوجه گوشتی از جمله طرحهای قابل ذکر است.

سایر محصولات تولیدی آکمولا تولید کیف با مواد اولیه پلی پروپیلن، روغن دانه سویا، سم های مشتق از گرانول، محصولات ریخته گری، صنایع دفاعی و هوایی، حمل و نقل ریلی و بخش های نفت و گاز را شامل می گردد. در ۳۰ سال گذشته شمار شرکتهای کوچک و متوسط از یک هزار شرکت به حدود ۵۴ هزار شرکت افزایش یافته است که به معنی افزایشی به میزان بیش از ۵۰ برابر می باشد.

در کنار معادن طلا، مجتمع های کشت و صنعت یا صنایع اتومبیل سازی، صنعت گردشگری هم از دیگر بخش های مهم استان آکمولا است. بجز ۴ مرکز فرهنگی- تاریخی با اهمیت در سطح ملی، ۱۱ سایت طبیعی از جمله سه پارک ملی کوکشتائو، بورابای و بوراتو در این منطقه واقع شده اند. به همین سبب آکمولا یکی از ۵ منطقه کلیدی توسعه گردشگری در قزاقستان محسوب می شود. ۶ درصد خدمات توریستی، ۱۰ درصد هتلهای موجود در قزاقستان در این منطقه قرار دارد.

ویژگی های استان آکمولا

-بزرگترین تولید کننده محصولات غذایی در قزاقستان
 -صنایع متنوع از جمله صنایع دفاعی و هوایی
 -تولیدات مرتبط با راه آهن، معادن طلا، مونتاژ کامیون و تولید خودرو
 -صنعت گردشگری (یکی از ۵ منطقه کلیدی گردشگری قزاقستان)
 -۱۰ درصد از مجموع هتل‌های قزاقستان در این استان واقع است

۵. استان کاستانای

این استان یکی از مناطق اصلی کشاورزی قزاقستان است. یک سوم گندم صادراتی قزاقستان متعلق به این منطقه است. محصول آرد آن نیز به چند کشور صادر می شود.

در زمینه تولید آرد کاستانای در قزاقستان در رتبه اول، در زمینه تولید محصولات لبنی کره، شیر تغلیظ شده و سرشیر در رده دوم، در تولید شیر، ماست، شیر و خامه و خمیر در رده سوم قرار دارد. در سال ۲۰۲۰ کاستانای به لحاظ صدور محصولات غذایی در رده اول کشور قرار گرفت. یکی از بزرگترین کارخانجات شیرینی سازی قزاقستان به نام بایان سولو در این منطقه واقع شده است. محصولات این شرکت در اوکراین، بلاروس، آلمان، گرجستان و چین شناخته شده است.

این استان همچنین به لحاظ مواد معدنی وضعیت خوبی دارد. بیش از ۹۸ درصد از مواد اولیه آلومینیوم و ۹۳ درصد از ذخایر سنگ آهن قزاقستان در کاستانای قرار دارد. تقریباً تمامی صادرات سنگ آهن قزاقستان متعلق به این منطقه است.

"شرکت تولیدی معدنی سوکولو- ساریبای" (SSGPO) با ظرفیت تولید کنسانتره به میزان ۱۵ میلیون تن در سال بزرگترین واحد معدنی این منطقه است. مشتریان اصلی آن "شرکت آهن و فولاد مگنیتوگورسک"، "آرسلورمتال تمیرتائو" و شرکتهای فولادی چین هستند.

"شرکت ساریبارکا افتو پروم" با تولید بیش از ۴۰ مدل خودرو از شرکتهایی نظیر جک، شورولت، آنکای، یوتونگ و مان به نوعی در تولید خودرو در قزاقستان پیشتاز است. تا پایان سال ۲۰۲۰ مجموعاً بیش از ۱۹ هزار خودرو توسط شرکت ساریبارکا تولید شده است. علاوه بر موارد بالا، تولید خودروی کیا در این استان از مارس ۲۰۲۱ آغاز شده است. در یک سال گذشته حداقل بیش از ۳ هزار خودروی کیا تولید شده است. قراردادی هم با "شرکت افتوواز" برای تولید و فروش خودروهای لادا به امضاء رسیده است. طبق برنامه قرار بوده است که در سال ۲۰۲۱، ۶۰ هزار دستگاه خودرو تولید و از این میان ۱۸ هزار دستگاه صادر شود.

از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۰ شمار شرکتهای کوچک و متوسط در منطقه کاستانای ۴۳ درصد افزایش یافته و به حدود ۶۰ هزار واحد رسیده است. به این ترتیب ارزش میزان تولید این نوع واحدها با افزایشی به میزان ۱۶ برابر به ۱/۳ تریلیون تنگه (۲/۷ میلیارد دلار) رسیده است.

ویژگی های استان کاستانای

- تولید یک سوم گندم صادراتی قزاقستان
- رده اول تولید آرد
- رتبه دوم و سوم محصولات لبنی مختلف
- دارای ۹۸ درصد مواد اولیه آلومینیوم و ۹۳ درصد ذخایر سنگ آهن کشور
- محل تولید ۴۰ نوع خودرو

۶. استان پاولودار

در حال حاضر استان پاولودار ۵۸ درصد معادن ذغال سنگ، ۶۲ درصد محصول آلیاژ آهن دار، ۳۰ درصد بنزین و بیش از ۹۹ درصد اکسید آلومینیوم و تولید آلومینیوم قزاقستان را در اختیار دارد. همچنین نزدیک به نیمی از برق قزاقستان در این استان تولید می شود که هم برای داخل کشور مورد مصرف قرار می گیرد و هم به روسیه صادر می شود. پاولودار یکی از غنی ترین استانهای قزاقستان به لحاظ ذخایر معدنی است. با ۳۸ درصد از ذخایر ذغال سنگ (رتبه اول کشور)، ۵ درصد ذخایر طلا (پنجم کشور)، ۴ درصد ذخایر مس (پنجم کشور)، یکی از پالایشگاههای سه گانه قزاقستان در پاولودار قرار دارد. منطقه ویژه اقتصادی پاولودار برای توسعه صنعت

پتروشیمی در این استان ایجاد شده است. ۶۰ درصد ساختار بخش صنعتی پاولودار به تولید مواد خام نظیر ذغال سنگ، آلومینیوم و اکسید فلزات اختصاص دارد. بجز صادرات سوخت، بقیه مزیت منطقه ای پاولودار بخش کشاورزی و صنایع وابسته، ماشین آلات و مواد شیمیایی است.

حدود ۳۶ درصد ذخایر سوخت ذغال سنگ در پاولودار قرار دارد. هر سال ۸۰ میلیون تن ذغال سنگ در پاولودار استخراج می شود. به همین سبب منطقه "رودخانه ایرتیش" به قلب انرژی قزاقستان تبدیل شده است. سه ایستگاه بزرگ انرژی قزاقستان در این استان واقع است. همه ساله حدود ۴۴ میلیارد کیلووات ساعت برق در این منطقه تولید می شود.

ثبات بازار انرژی در قزاقستان با "پالایشگاه شیمی نفت پاولودار" تضمین می شود. نفت و روانگردانهای تولیدی این پالایشگاه پاسخگوی تقاضای موجود در کشور است. این پالایشگاه همچنین "سوخت جت" را هم تولید می کند.

با توجه به وجود ذخایر مواد خام قابل اتکاء و موقعیت جغرافیایی مناسب، منطقه ایرتیش را قادر ساخته است تا پتانسیل های صنعتی اش را در سالهای پس از استقلال افزایش دهد. در حال حاضر تولیدات مبتنی بر فرآوری ۱۰ درصد کل مجموع تولیدات در کل کشور را شامل می شود. در این زمینه پاولودار در میان ۳ منطقه اول قزاقستان قرار دارد.

متالورژی آهنی و غیر آهنی می تواند به عنوان بخش کلیدی در ساختار اقتصادی منطقه در نظر گرفته شود. سهم این بخش در اقتصاد پاولودار بیش از ۳۹ درصد است. کارخانجات عظیمی مثل "پاولودار آلومینا" و "آکسو فرولوژی" در این منطقه قرار دارند. در سال ۲۰۰۷ اولین کارخانه الکترولیز قزاقستان و کارخانه لوله های فولادی یکپارچه در پاولودار افتتاح شد. در سال ۲۰۰۹ هم کارخانجات تولید کابل (که محصولات آن صادر هم می شود) و ریخته گری برای تامین نیازهای دیگر مناطق کشور افتتاح شد. چهره صنعتی منطقه با انجام پروژه های شیمیایی و پتروشیمی تقویت شده است. تولید کلورین، سود سوزآور و پروپیلین از جمله محصولات پتروشیمی تولیدی است.

در زمینه محصولات کشاورزی و صنایع غذایی هم پاولودار از قابلیت های قابل توجهی برخوردار است. سیب زمینی، سوسیس و محصولات گوشتی و نودل از جمله موارد قابل ذکر است. در دو دهه گذشته ناحیه زیر کشت غلات در این استان دوبرابر شده و به حدود یک و نیم میلیون هکتار رسیده است. کشاورزی مبتنی بر آبیاری یکی از نقاط قوت سنتی این منطقه است. سه مرغداری، ۳۹ کارگاه تولید محصولات لبنی از دیگر قابلیت های قابل ذکر پاولودار در بخش کشاورزی است.

ویژگیهای استان پاولودار

- بیش از ۹۹ درصد تولید آلومینیوم قزاقستان
- تولید ۵۹ درصد زغال سنگ، ۶۲ درصد آلیاژ آهنی
- تولید حدود نیمی از برق قزاقستان
- ۳۰ درصد تولید بنزین قزاقستان
- محل استقرار سه نیروگاه بزرگ انرژی قزاقستان

۷. استان قزاقستان شمالی

این منطقه به سبب نان قزاقستان مشهور است و بزرگترین مزارع گندم و دانه های روغنی در این استان قرار دارد. علاوه بر این در بخش صنعت و معدن هم شمال قزاقستان پناسیل های زیادی دارد. بزرگترین مسیرهای

حمل و نقل هم از این استان می گذرند. در نظر است که ظرف ۵ سال آینده ۵۲ مزرعه محصولات لبنی، دو مرغداری و ۱۰ مجتمع صنعتی در این منطقه ایجاد شود. در ۱۲ سال گذشته هم ۱۲ مزرعه تولید محصولات لبنی در این منطقه ایجاد شده بود. سهم قزاقستان شمالی در تولید محصولات کشاورزی بر مبنای آمار سال ۲۰۲۰ بیش از ۱۲ درصد کل قزاقستان بوده است.

در بخش صنعت هم بیش از ۵۰۰ مجتمع و کارخانه صنعتی در این منطقه قرار دارد. شرکتهای تولید محصولات فناوری سطح بالا در شمال قزاقستان مشغول به کار هستند. کارخانه تولید محصولات کامپیوتری، قطعات و لوازم مورد نیاز در راه آهن و تولید واگن در این زمره اند.

در طی دهه های پس از استقلال، اقتصاد استان قزاقستان شمالی به تدریج از کشاورزی به کشاورزی-صنعتی تغییر شکل داده است و پروژه های زیادی در این زمینه در این منطقه اجرا شده است.

به لحاظ بخش معدن هم جذابیتهایی به ویژه در جنوب غربی در این استان وجود دارد. ذخایری از معادن طلا، نقره، الماس، قلع، تیتانیوم و فلزات کمیاب مشاهده شده است.

در منطقه ویژه اقتصادی این استان هم شرکتهایی از کشورهای دیگر از جمله ترکیه، آلمان حضور دارند. شرکت آلمانی قصد دارد کارخانجات مونتاژ ماشین آلات کشاورزی راه بیندازد. سرمایه گذار ترک هم در حال ساختن یک پلی کلینیک بیمارستانی مدرن است.

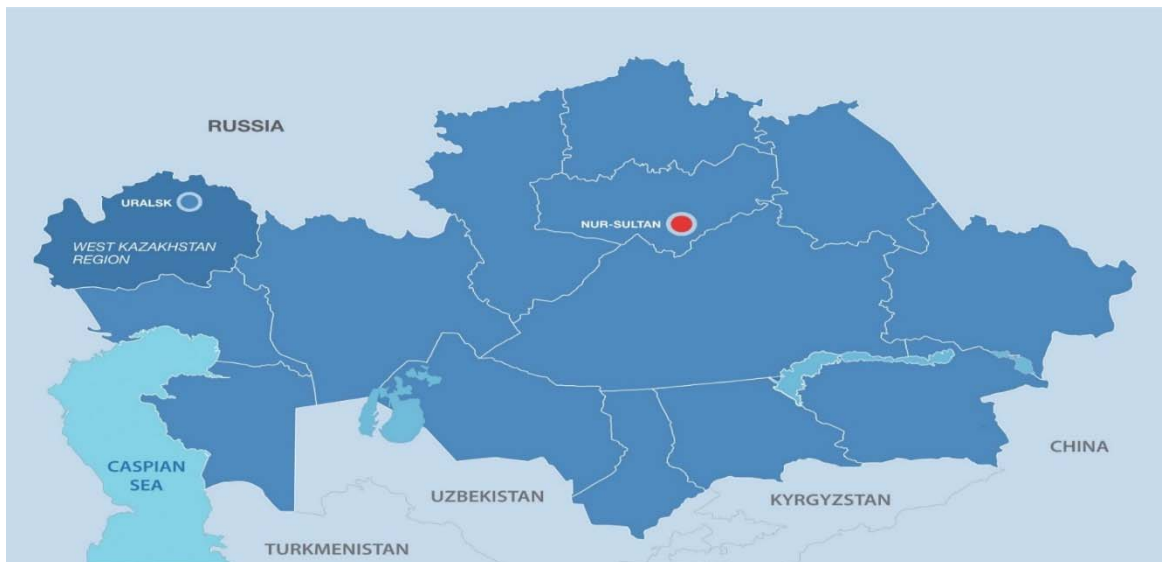
باتوجه به برنامه ریزی و طرح دولت قزاقستان برای گردشگری از سال ۲۰۱۹ تا سال ۲۰۲۵، در این استان هم با توجه به قراردادن پاره ای جذابیتهای توریستی که در میان ۱۰ نقطه اولویت دار کشور قرار دارد، توجه ویژه ای هم به بخش صنعت گردشگری شده است.

ویژگی های استان قزاقستان شمالی

- مشهور به سبد نان قزاقستان
- محل وقوع بزرگترین مزارع گندم و دانه های روغنی
- سهم بیش از ۱۲ درصد کل کشاورزی قزاقستان
- محل استقرار بیش از ۵۰۰ مجتمع و کارخانه صنعتی

۸. استان قزاقستان غربی

بخش صنعت در این استان، تقریباً نیمی از تولید ناخالص منطقه ای را تشکیل می دهد. قزاقستان غربی ۹ درصد تولیدات صنعتی این کشور را به خود اختصاص داده است. تولیدات نفت و گاز، صنعت مهندسی، صنعت حمل و نقل، صنایع غذایی ساخت و ساز و کشاورزی در این استان قرار دارند.

این منطقه در زمینه ذخایر گازی و گاز مایع، نفت، نفت صخره ای، نمک پتاسیوم-مگنزیوم، صخره های لیماستون، مواد خام سیمان، خاک رس کرامزیت و ماسه های مورد استفاده در ساخت و ساز غنی می باشد.

۴۰ درصد گاز طبیعی و ۹۷ درصد گاز طبیعی مایع قزاقستان در این استان تولید می شود. بزرگترین میادین نفتی و گازی در این منطقه قرار دارند.

در بخش صنایع تولیدی در کارخانه فرآوری گوشت موسوم به کوبلی، ۷۰ درصد از مجموع محصولات گوشت کنسروی قزاقستان در بیش از صد نوع متنوع تولید می شود. یک کارخانه تولید ماشین های آتش نشانی و سایر ماشین آلات مورد استفاده در شهرداریها که محصولات آن به همه مناطق و استانهای قزاقستان ارسال می شود، از دیگر صنایع قابل ذکر است.

برای اولین بار در قزاقستان فناوری طراحی، تولید و بازسازی مجتمع های خودکار جمع آوری و فرآوری نفت در قزاقستان غربی معرفی شده است. در ۳۰ سال گذشته همچنین صنعت کشتی سازی در این استان فعال شده است. ساخت ۳۴ کشتی و قایق بزرگ، ایجاد یک مرکز تحقیقاتی برای مطالعه درباره وسایل نقلیه زیردریایی مرتبط با صنعت نفت و گاز از دیگر موارد قابل ذکر در رابطه با این استان است. برای اولین بار در قزاقستان در این استان یک خط تولید لوله های پلیمری ایجاد شده است. کارخانه فراوری پوست و تولید کفش هم در این استان ایجاد شده است.

این منطقه با بیش از ۱۰۰ کشور همکاری دارد. تعداد ۸۳۰ شرکت مشترک با سرمایه شرکایی از روسیه، ایتالیا، آلمان، کانادا، فنلاند و ترکیه به فعالیت مشغولند. شرکت کانادایی به تولید مواد شیمیایی، شراکت مشترک با ترکیه برای تولید تجهیزات سوئیچ بورد، پالایش نفت به ظرفیت ۷۵۰ هزارتن در سال با سرمایه یک شرکت عربی، مجتمع مرغداری با سرمایه یک سرمایه گذار روسی که در میان ۱۰ مجتمع بزرگ پرورش و تولید مرغ در قزاقستان قرار دارد. ایجاد یک مرکز بزرگ حمل و نقل و لجستیک در مرز با روسیه ادامه منطقی منطقه ترانزیت و لجستیکی خارگوس است.

تامین انرژی منطقه از دیگر دستاوردهای سالهای استقلال قزاقستان بوده است. در دهه ۱۹۹۰، ۹۵ درصد برق مصرفی قزاقستان غربی از روسیه وارد می شد. در دهه اول قرن جدید با ایجاد سه توربین گازی، وابستگی به واردات برق مصرفی از روسیه پایان یافت. طبق برنامه ریزیهای انجام شده قرار براین بوده است که دسترسی به گاز طبیعی تا پایان سال ۲۰۲۱ برای کلیه روستاها فراهم شود.

۷۶ درصد کودکان زیر ۶ سال در پیش دبستانی ثبت نام کرده اند. این آمار در سطح قزاقستان در بالاترین نقاط قرار دارد. ارائه فناوری دیجیتال در سال ۲۰۲۰ اورالسک مرکز استان قزاقستان غربی را پس از نورسلطان و آلماتی به یکی از شهرهای رده اول هوشمند قزاقستان تبدیل کرده است.

ویژگی های استان قزاقستان غربی

-در اختیار داشتن ۹ درصد تولیدات صنعتی این کشور
-تولید ۴۰ درصد گاز طبیعی و ۹۷ درصد گاز طبیعی مایع قزاقستان
- مرکز صنعت کشتی سازی قزاقستان
-محل استقرار مرکز بزرگ حمل و نقل و لجستیک در مرز با روسیه
-مرکز این استان سومین شهر هوشمند قزاقستان است.

۹. استان آلماتی

جمعیت استان آلماتی بیش از ۲ میلیون نفر است. سرمایه گذاری در بخش کشاورزی در زمینه فرآوری گوشت، شیر، دانه های روغنی، سبزیجات و میوه، حمایت از شرکتهای کوچک و متوسط، افزایش ساخت مسکن و صورت می گیرد. سهم این منطقه در بخش کشاورزی ۱۷ درصد کل کشور است. اولویت کاشت با چغندر قند، ذرت، دانه سویا و سیب زمینی است. این منطقه در زمینه تولید محصولات غذایی و نوشابه در قزاقستان پیشتاز است. در این زمینه می توان از جمله به مرغداری، شکر، محصولات لبنی، شیرینی جات، سبزیجات و آب میوه اشاره کرد.

یکی دیگر از مزیت های استان آلماتی موقعیت جغرافیایی آن است که به عنوان کریدور ترانزیت بین چین و کشورهای آسیای مرکزی و میان روسیه، قرقیزستان و تاجیکستان عمل می کند. بزرگراه غرب اروپا- غرب چین از این منطقه عبور می کند. مرکز مرزی بین المللی خارگوس که بزرگترین بندر خشک در آسیای مرکزی محسوب می شود در این استان واقع شده است.

نکته دیگر اینکه شهر آلماتی که مرکز فرهنگی، علمی و مالی کشور قزاقستان است هم در این استان واقع شده است. برندهای مشهور بین المللی هم استان آلماتی را برای فعالیت های خود انتخاب کرده اند. لوک اویل، رولتون و بیگ بن، بومان، کوکاکولا، تایسون فودز، دنون، فیلیپ موریس و شین لاین از جمله این نامهای بزرگ هستند. شرکت آمریکایی تایسون فودز و شرکت آلمانی بومان در زمینه پرورش گله فعالیت دارند.

سهم استان آلماتی از تولید ناخالص ملی کشور قزاقستان ۴/۴ درصد است. اما در زمینه صنایع فرآوری حدود ۸۸ درصد است. گردشگری در این استان هم بیش از نقطه دیگری در قزاقستان رواج دارد. در سال ۲۰۲۰، ۱/۳ میلیون گردشگر به این استان سفر کردند. دریاچه ها و چشمه های آب گرم زیادی در این منطقه گردشگران را به خود جذب می کند.

ویژگی های استان آلماتی

- سهم ۱۷ درصدی از کل محصولات کشاورزی قزاقستان
- کریدور ترانزیت بین چین و کشورهای آسیای مرکزی و
میان روسیه، قرقیزستان و تاجیکستان
- محل استقرار بزرگترین بندر خشک در آسیای مرکزی
- حضور نامهای بزرگ بین المللی مثل تایسون فود آمریکا و
بومان آلمان
- تنوع جاذبه های گردشگری

۱۰. استان آکتوبه

این استان یک منطقه صنعتی است. صنایع سنگین بیش از ۴۰ درصد اقتصاد آن را تشکیل می دهد که حدود ۱۲ درصد آن سهم صنایع تولیدی است. منطقه به لحاظ ذخایر سنگ کرومیت در رده اول جهانی قرار دارد. و از لحاظ ذخایر مس و نفت رتبه سوم را در قزاقستان دارا می باشد. از نظر ذخایر گاز در رده چهارم کشور قرار دارد. ۵۵ درصد نیکل، ۴۰ درصد تیتانیوم و ۳۴ درصد فسفر قزاقستان در این استان قرار دارد. محصولات استان آکتوبه به ۴۸ کشور صادر می شود. آکتوبه ریل سومین کارخانه تولید این محصول در جهان پس از آمریکا و ژاپن است که در آن ریلهای ۱۲۰ متری تولید می شود.

شبکه راه آهن و بزرگراههایی که غالباً مسیر ترانزیت بین المللی بین شمال به جنوب قزاقستان محسوب می شوند، از این منطقه عبور می کنند. براساس آخرین آمار شمار شرکتهای کوچک و متوسط آکتوبه به بیش از ۶۴ هزار رسیده است و سهم آنها در تولید ناخالص داخلی استان حدود ۲۴ درصد است. از نظر ساخت و ساز

استان آکتوبه پس از شهرهای آلماتی و نورسلطان و استان مانگستائو در رده چهارم کشور قرار دارد. به منظور مقابله با مشکلات محیط زیستی طرحهای زیادی در این استان به انجام رسیده است. یکی از این طرحها با یک شریک پرتغالی در زمینه انرژیهای تجدید پذیر (انرژی بادی) در حال اجراست.

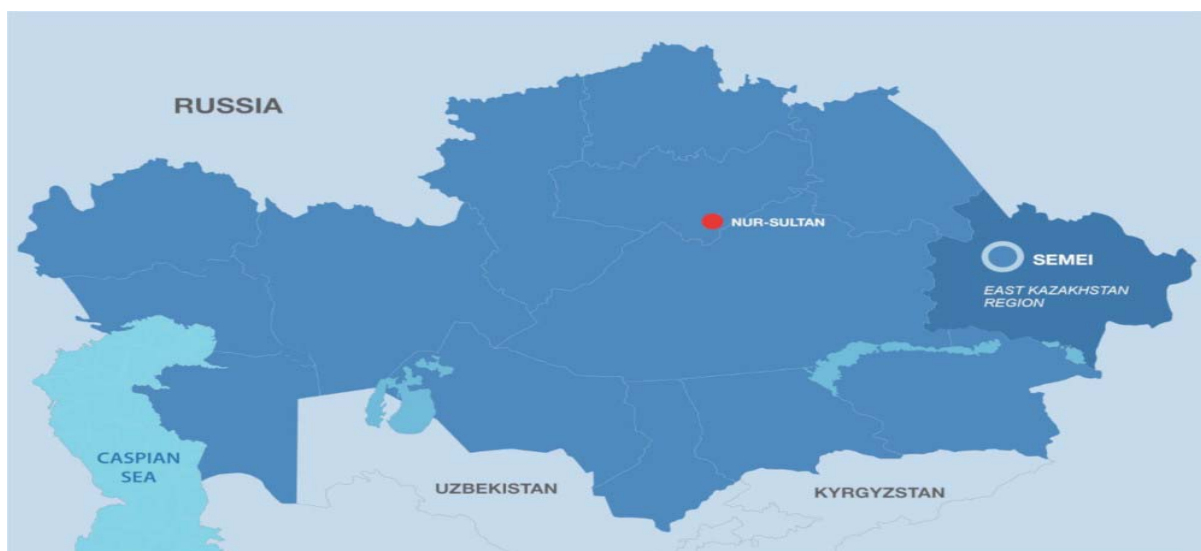

ویژگی های استان آکتوبه

- دارای ذخایر سنگ کرومیت در رده اول جهانی
- دارای ذخایر مس و نفت رتبه سوم را در قزاقستان
- از نظر ذخایر گاز در رده چهارم کشور
- دارا بودن ۵۵ درصد نیکل، ۴۰ درصد تیتانیوم و ۳۴ درصد فسفر قزاقستان
- محل استقرار سومین کارخانه ساخت ریلهای ۱۲۰ متری در سطح جهان

۱۱. استان قزاقستان شرقی

این استان یکی از توسعه یافته ترین مناطق اقتصادی قزاقستان است. از نظر تنوع طبیعی و غنای طبیعت هم از موقعیت خوبی برخوردار است. مسئولان این استان مدعی اند که این استان به نحو موفقیت آمیزی برنامه صنعتی شدن و توسعه را طی می کند و از صادرات کالا به صنایع فرآوری گرایش یافته است. شرق قزاقستان مرکز تولید ماشین آلات مولد برق، صنعتی و لوازم خانگی است. همچنین مواد شیمیایی رادیو اکتیو و ایزوتوپها در این منطقه تولید می شود. ساخت مسکن در استان قزاقستان شرقی اهمیت زیادی دارد. رونق ساخت و ساز از جمله در زمینه خانه سازی انبوه نشان دهنده افزایش درآمد شهروندان است. متوسط درآمد ماهانه در این استان ۲۱۴ هزار تنگه است.

تامین آب آشامیدنی سالم برای مناطق روستایی در سال ۲۰۲۱ به حدود ۹۰ درصد جمعیت این مناطق رسیده است که یکی از بیشترین ارقام در کل کشور محسوب می شود. براساس برنامه ریزی انجام شده تامین آب آشامیدنی با کیفیت برای کل جمعیت استان تا سال ۲۰۲۴ انجام خواهد شد.

باتوجه به دستورالعمل رئیس جمهور قزاقستان مبنی بر بالابردن سهم انرژی های پاک تا حد ۱۵ درصد تا سال ۲۰۳۰، برنامه ریزی شده است که تا سال ۲۰۲۵ سهم این انرژی ها در این استان به ۶۰ درصد کل انرژی مصرفی برسد.

یکی از مهمترین طرحهای در حال اجرا تولید سوخت برای نیروگاههای هسته ای است. در کل ۵ طرح با هدف صادرات در این استان در سالهای اخیر به اجرا درآمده است. در مجموع تا سال ۲۰۲۵ اجرای ۴۲ طرح صنعتی با سرمایه ۱/۳ تریلیون تنگه (۲/۷ میلیارد دلار) برنامه ریزی شده است.

استان قزاقستان شرقی به لحاظ تولید محصولات کشاورزی هم موقعیت خوبی دارد و محصولات متنوعی در آن تولید می شود. این منطقه در زمینه تولید شیر، عسل، دانه های روغنی و گوشت در رده اول قرار دارد. در ۵ سال گذشته حدود ۹ هزار مزرعه تولید محصولات لبنی در این استان احداث یا نوسازی شده است.

ویژگیهای استان قزاقستان شرقی

- یکی از توسعه یافته ترین مناطق اقتصادی قزاقستان
- سهم بالای استفاده از انرژیهای پاک
- رده اول تولید شیر، عسل، دانه های روغنی و گوشت در قزاقستان

۱۲. استان قزل اوردا

وجود میادین نفتی، معادن اورانیوم و معادن طلا که یکی از بزرگترین ذخایر جهان در نوع خود محسوب می شود، باعث شده است که سهم تولید صنعتی منطقه ای این استان از ۱۱ درصد در سال ۱۹۹۱ به ۳۴ درصد در پایان سال ۲۰۲۱ برسد. سهم گاز در سوخت مورد استفاده ساکنان این استان در طی دهه های گذشته افزایش یافته و در حال حاضر بیش از ۶۵ درصد جمعیت قزل اوردا از آن استفاده می کنند. کارخانجات و مزارع جدیدی در زمینه تولید لبنیات، اسید سولفوریک، سیمان، مراکز تولید و پرورش ماهی، از جمله زمینه های جدیدی است که طی سالیان اخیر ایجاد شده و به بهره برداری رسیده اند.

تولید نمک طعام که از زمان اتحاد شوروی در کارخانه "آرالتوز" آغاز شده بود با استفاده از فناوریهای جدید ادامه یافته است و ۷۶ درصد محصول آن صادر می گردد. موارد دیگر از جمله شامل مزارع مرغداری و کارخانه تولید پودر شیر شتر می گردد. همه اینها سبب گردیده است که سهم این استان از تولید ناخالص کشاورزی منطقه ای از حدود ۴ درصد به ۴/۸ درصد افزایش یابد. همچنین سالانه ۵۰۰ هزارتن برنج در این منطقه برداشت می شود.

برنج تولیدی این استان علاوه بر کشورهای منطقه به کشورهای آلمان، هلند، ترکیه و عراق هم صادر می شود. در مجموع شمار محصولات غذایی صادراتی قزل اوردا از ۳ قلم به ۱۱ قلم افزایش یافته است. به لحاظ پتانسیلهای ترانزیت هم قزل اوردا موقعیت خوبی دارد. بسیاری از خطوط هوایی از این استان عبور می کنند. خط آهن ژژکازگان-ساکسولسک-بینو دسترسی این منطقه به همه نقاط قزاقستان را فراهم می کند. بزرگترین بخش کریدور غرب اروپا- غرب چین در قزل اوردا قرار دارد.

ویژگی های استان قزل اوردا

- وجود میادین نفتی، معادن اورانیوم و معادن طلا
- استفاده ۶۵ درصدی ساکنان استان از انرژی گاز
- قرارداشتن بزرگترین بخش کریدور غرب اروپا-غرب چین در این استان
- تولید و صدور نمک طعام
- تولید و صدور برنج

۱۳. استان ژامبول

صنایع شیمیایی، معدن، فرآوری کشاورزی پایه های اقتصادی استان ژامبول را تشکیل می دهد. درسالهای گذشته ثبات رشد در بخش های مختلف اقتصاد در این استان تداوم داشته است. در طول سالهای استقلال، صنایع قابل توجهی در این منطقه بوجود آمده اند نظیر ا.ک. آلتین الماس، کازفسفات، شرکت سرمایه گذاری تلاس، شرکت تولید سیمان ژامبول، یوروچم فرتیلیزر و سوپر فارم.

درسال ۲۰۲۱ یک کارخانه معدن و متالوژی با ظرفیت تولید ۱۰ تن طلا درسال در منطقه کوردای این استان افتتاح شد. یک کارخانه دارویی هم برای مقابله با تولید داروهای مقابله با بیماریهای واگیردار درحال احداث است که برای پاسخگویی به نیازهای کشور در این زمینه طراحی شده است.

منطقه ژامبول در زمینه استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر در کشور قزاقستان پیشتاز محسوب می شود. به طوری که ۱۷ نیروگاه کوچک با مجموع ظرفیت ۳۲۷ مگاوات ۲۰ درصد از کل انرژی تولیدی در قزاقستان از این منابع را به خود اختصاص داده است.

در ۳۰ سال ۲۰۲۰ مجموعاً ۳۷ مزرعه تولید مواد لبنی، ۲۸ کارگاه تولید مواد غذایی، ۳ کشتارگاه مبتنی بر فناوری های جدید و در مجموع ۱۰۰ پروژه کشاورزی در استان ژامبول اجرا شده است. شمار گله های گاو، گوسفند و اسب در مدت ۳۰ سال ۱۵۰ درصد افزایش یافته و تولید گوشت و شیر چند برابر شده است. سطح زیرکشت زمینهای کشاورزی هم افزایش یافته و بعضاً چند برابر شده است.

بخشی از مسیر ترانزیت غرب اروپا - غرب چین که به میزان حدود ۵۰۰ کیلومتر از این استان می گذرد در طی ۳۰ سال گذشته بازسازی و عملیاتی شده است. خود این مسیر زمینه ایجاد رونق بیشتر اقتصاد این استان

را به دنبال داشته است. به عنوان مثال از مصالح تولیدی این استان در ساخت اتوبان بین‌المللی استفاده شده است. از دیگر مزایای قابل توجه این استان شمار قابل توجه آثار تاریخی است که گردشگران زیادی را از سایر نقاط قزاقستان به این منطقه جذب کرده است. برخی از این آثار در فهرست میراث فرهنگی یونسکو قرار دارند.

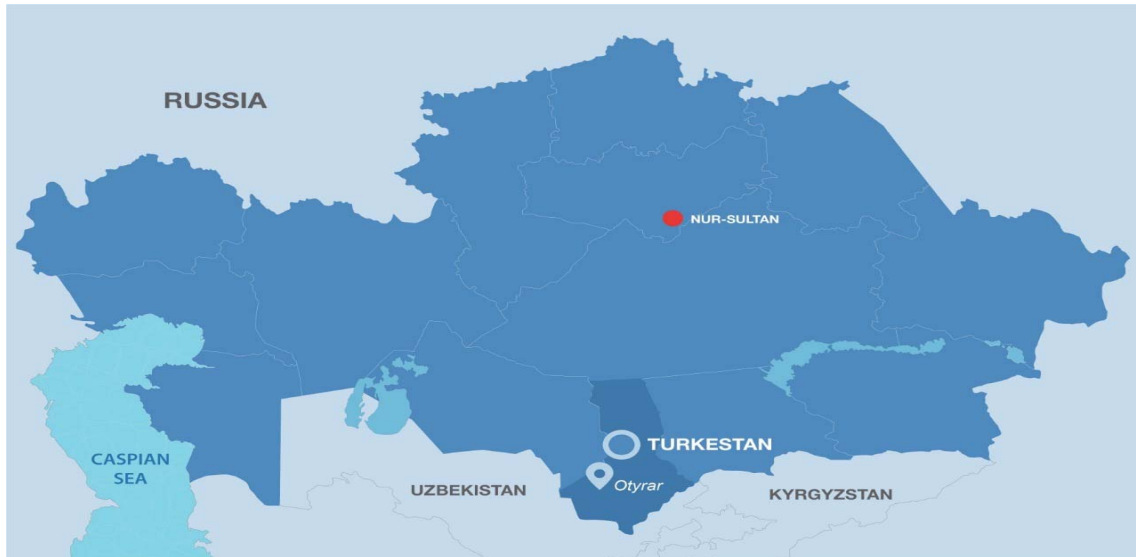
ویژگی های استان ژامبول

- پیشتاز در زمینه استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر در کشور قزاقستان
- عبور بخش قبال توجهی از مسیر ترانزیت غرب اروپا- غرب چین (۵۰۰ کیلومتر از این استان)
- یکی از مراکز مهم آثار تاریخی قزاقستان

۱۴. استان ترکستان

استان ترکستان در مسیر جاده ابریشم، در قرون متمادی یکی از مهمترین مراکز فرهنگی، تاریخی و معنوی قاره اوراسیا بوده است. در سال ۲۰۱۸ این استان به مرکزیت شهر ترکستان ایجاد شد. سرمایه زیادی به سوی این استان سرازیر شده است و تا سال ۲۰۴۳ استفاده از زمین در منطقه آزاد اقتصادی این استان برای سرمایه گذاران مجانی اعلام شده و مزایای زیادی به آنها اعطاء می شود. به سبب همین جذابیتها، این استان به لحاظ نرخ رشد سرمایه گذاری و سهولت کسب و کار در سال ۲۰۲۰ مقام اول را در میان استانهای قزاقستان به خود اختصاص داده است.

تولید صنعتی از منظر منابع مالی اختصاص یافته به این بخش طی دو سال از ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ به میزان ۱۸ درصد افزایش داشته است. ارزش محصولات کشاورزی تولیدی در همین مدت ۳۴ درصد افزایش یافته است. سهم شرکتها و صنایع کوچک و متوسط در اقتصاد این استان و تولید ناخالص ملی منطقه در سال ۲۰۲۰ به میزان ۲۱ درصد بوده است.

بخش های دارای اولویت برای سرمایه گذاری، بخش کشاورزی، انرژی سبز، صنعت، گردشگری و لجستیک بوده اند. این استان به لحاظ کشاورزی از شرایط مساعد آب و هوایی برخوردار است. بهره وری این بخش در قزاقستان در سال ۲۰۲۰ در رتبه سوم قرار گرفته است. در تولید پنبه، سبزیجات و میوه در کل کشور قزاقستان پیشتاز است. به لحاظ تعداد گوسفند و بز ۲۳ درصد و گاو ۱۴ درصد از کل گله های کشور قزاقستان را به خود اختصاص داده است. به لحاظ تعداد گلخانه های محل کشت محصولات استان ترکستان در رده اول کل کشور قزاقستان قرار دارد.

از نظر منابع زیرزمینی هم استان ترکستان موقعیت خوبی دارد. ذخایر ذغال، باریت، خاک رس بنتولیت، سنگ لیماستون، گرانیت و مرمر و برخی سنگهای دیگر در این استان یافت می شوند. به لحاظ ذخایر اورانیوم در رده اول کشور و در زمینه سنگهای فسفریت و آهن در رده سوم قزاقستان قرار دارد. از نظر استحصال نمک و کلرید سدیم در رده ۵ استانها و مناطق مختلف قزاقستان قرار دارد. ذخایر سنگهای ساختمانی خوبی هم مثل سنگهای تراورتن در این استان وجود دارد.

توسعه گردشگری در ترکستان یکی از اولویتهای مهم مقامهای قزاقستان است. در حال حاضر سالانه یک و نیم میلیون نفر از این استان بازدید می کنند. انتظار این است که در آینده نزدیک این رقم تا سقف ۵ میلیون نفر افزایش یابد. به همین سبب زیرساختهای این موضوع یعنی احداث هتل در حال ایجاد است. ۶ اثر ثبت شده به عنوان میراث جهانی در یونسکو در ترکستان قرار دارد که مهمترین آن "مقبره خواجه احمد یسوی" می باشد.

در حال حاضر بزرگترین مجتمع گردشگری آسیای مرکزی به نام "کاروان سرای" در ترکستان قرار دارد. گردشگری در ترکستان از جهات مختلف اهمیت دارد. میراث بشری، گردشگری زیارتی، ورزشی، اکولوژیک، بهداشتی و حتی غذایی. در ماه مارس ۲۰۲۱ با تشکیل نشست شورای ترکی در ترکستان بیانیه ای امضاء شد که به موجب آن ترکستان به عنوان پایتخت معنوی جهان ترک نامگذاری شد.

ویژگی‌های استان ترکستان

- از مهمترین مراکز فرهنگی، تاریخی و معنوی قاره اوراسیا
- مقام اول نرخ رشد سرمایه گذاری و سهولت کسب و کار
- در سال ۲۰۲۰ در میان استانهای قزاقستان
- محل وقوع بزرگترین مجتمع گردشگری آسیای مرکزی
- پایتخت معنوی جهان ترک

ب. شهرها

۱. شهر نورسلطان

بخش صنعتی نورسلطان بیش از هرچیز بر مصالح ساختمانی، فلزات، صنایع غذایی، تجهیزات راه آهن و لوکوموتیو متمرکز شده است. در بخش اقتصاددانش بنیان و مهندسی انرژی خورشیدی، صنایع هوایی و هلیکوپترسازی قابل ذکر می باشند.

منطقه ویژه اقتصادی به نام شهر جدید-آستانه با هدف جذب سرمایه گذاران و توسعه صنایع مدرن رقابتی پایه گذاری شده است. در سال ۲۰۱۸ مرکز مالی بین المللی آستانه ایجاد شد تا شرایط را برای بهبود محیط کسب و کار و جذب سرمایه گذاری بیشتر مساعدتر نماید.

در طول ۲۳ سالی که از عمر پایتخت قزاقستان می گذرد جمعیت آن از ۲۷۵ هزار نفر به حدود ۱/۲ میلیون نفر افزایش یافته و شهر بیش از سه برابر گسترش یافته است. هدف غایی این است که نورسلطان به یک مرکز کازموپولیتن در اوراسیا تبدیل شود که هم برای ساکنین آن محل سکونت راحتی باشد و هم برای میهمانانی که از مناطق دیگر می آیند جذابیت داشته باشد. در سال ۱۹۹۹ پایتخت قزاقستان عنوان "شهری برای صلح" را از سازمان علمی، آموزشی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) دریافت نمود.

نورسلطان در زمینه شاخص های بخش خدمات در سطح کشور پیشتاز است. سهم خدمات در تولید ناخالص این منطقه تقریباً سه برابر بیشتر از میانگین آن در سطح ملی است. جاذبه های زیادی در طول حیات اندک پایتخت قزاقستان در ابعاد فرهنگی، موزه های مختلف، مراکز خرید و نظایر آن ایجاد شده است که محیط مساعدی را برای جذب گردشگر فراهم کرده است.

ویژگی های شهر نورسلطان

- محل استقرار مرکز مالی بین المللی آستانه
- مرکزیت اقتصاد دانش بنیان و مهندسی انرژی خورشیدی، صنایع هوایی و هلیکوپترسازی
- دارای جذابیت هایی از قبیل موزه های مختلف و مراکز متنوع خرید

۲. شهر آلماتی

با اینکه پایتخت قزاقستان ظرف بیست و چند سال گذشته از آلماتی به نورسلطان نقل مکان کرده، آلماتی همچنان به عنوان یک مرکز مالی و صنعتی در حال رشد می باشد. در سال ۱۹۹۸ قانون موقعیت ویژه شهر آلماتی از سوی نظربایف امضاء شد. آلماتی ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی و ۲۵ درصد از درآمدهای مالیاتی قزاقستان را تامین می کند. ۳۶ درصد کسب و کارهای قزاقستان در این شهر واقع شده است و حدود ۶۰ شرکت فراملی در آن کار می کنند.

در ۸ ماه اول ۲۰۲۱ آلماتی ۱۲ درصد از کل محصولات غذایی قزاقستان را تامین کرده است و سهم آن در مهندسی مکانیک داخلی ۱۹ درصد و در تولید کالاهای صنعت ساخت و ساز ۲۲ درصد بوده است.

موقعیت آلماتی به عنوان پایتخت سابق، سرمایه گذاری اساسی در زیرساختها، وجود مناطق ویژه اقتصادی و قرار گرفتن در نزدیکی مرز چین این قابلیتها را به آلماتی بخشیده است.

پارک فناوری آلماتی در سال ۲۰۰۳ افتتاح گردید و تاکنون ۱۴۷ شرکت در آن مستقر شده اند. ابزارسازی و بخش دارویی به صورت فعال در منطقه ویژه اقتصادی این شهر بسط یافته اند. منطقه صنعتی آلماتی هم از سال ۲۰۱۵ ایجاد شده و ۶۲ شرکت تاکنون در آن استقرار یافته اند. یکی از شرکتهای بزرگ مستقر در منطقه صنعتی، شرکت خودروسازی "هیوندایی ترانس" است. همچنین تجهیزات برقی، گرمایشی و لوله، تستهای پزشکی، مصالح ساختمانی، مبلمان، گوشت، ماهی، محصولات لبنی و سبزیجات در آلماتی تولید می شوند.

پس از ترکستان بیشترین آثار تاریخی قزاقستان در آلماتی واقع شده است. در سال ۲۰۰۳ در هتلها و دیگر مراکز اقامتی آلماتی تنها ۲۲۱ هزار نفر اسکان یافتند. این رقم در سال ۲۰۱۹، شش برابر شد و به ۱/۳ میلیون نفر رسید.

با وجود پاندمی کرونا، شهر آلماتی توسعه خود را متوقف نکرد و پس از تصویب استراتژی آلماتی ۲۰۵۰، این شهر همچنان در حال افزایش ظرفیتهای خود شده به طوری که کلیه شاخص های اجتماعی- اقتصادی آن در سال ۲۰۲۱ رشد داشته است.

ویژگی های شهر آلماتی

- مرکزیت اقتصادی و فرهنگی قزاقستان
- تامین کننده ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی و ۲۵ درصد از درآمدهای مالیاتی قزاقستان
- تولید ۱۲ درصد از کل محصولات غذایی قزاقستان
- دارای پارک فناوری و منطق صنعتی قوی

۳. شهر شیمکنت

در ژوئن سال ۲۰۱۸ با فرمان نظربایف رئیس جمهور وقت قزاقستان وضعیت اداری ویژه به این شهر اعطاء شد. از آن پس روند رشد طرحهای مختلف در این شهر با جمعیتی بیش از یک میلیون نفر تسریع یافته است. از زمان دریافت موقعیت ویژه، در شیمکنت بیش از یک تریلیون تنگه (۲ میلیارد دلار) در آن سرمایه گذاری شده است.

چهار زمینه سرمایه گذاری برای این شهر اولویت یافته اند که توسعه مناطق شهری، توسعه صنعتی و بخش دانش بنیان، امنیت غذایی و ایجاد جذابیت بیشتر برای جذب گردشگران را شامل می شود.

در بخش توسعه مناطق مسکونی، ۳۹ مجتمع بزرگ در سالهای اخیر احداث شده اند. به لحاظ جمعیت شیمکنت یکی از بزرگترین نرخ رشد نفوس را در کل کشور قزاقستان از آن خود کرده است. در سال ۱۹۹۱، جمعیت این شهر ۴۰۰ هزار نفر بود. در حالیکه هم اکنون بیش از یک میلیون نفر را در خود جای داده است.

به لحاظ تاریخی، محققان از کشورهای کانادا، فرانسه، بلژیک، انگلستان، روسیه، آذربایجان و ازبکستان در این باور هم نظرند که شیمکنت یکی از قدیمی ترین شهرهای آسیای مرکزی است و تاریخ آن حداقل به ۲۲۰۰ قبل بازمی گردد.

ویژگی های شهر شیمکنت

- یکی از قدیمی ترین شهرهای آسیای مرکزی
- مرکزیت مهم توسعه مناطق مسکونی
- دارای یکی از بزرگترین نرخ رشد جمعیت در قزاقستان

ملاحظات

بیشتر تولید ناخالص داخلی قزاقستان مربوط به آستانه، آلماتی، شیمکنت، منطقه نفتی آتیرائو و منطقه صنعتی کاراگاندا می باشد که مجموعاً ۵۵ درصد تولید مناطق در این کشور را به خود اختصاص داده اند.

استحصال نفت و گاز ۵۰ درصد صنایع این کشور را شامل می شود. مناطق نفت خیز آتیرائو، قزاقستان غربی، آکتوبه و قزل اوردا، ۷۳ درصد صادرات این کشور را داشته اند.

به لحاظ جذب سرمایه گذاری خارجی، ۵ منطقه که دارای منابع استحصال هستند شامل آتیرائو، آکتوبه، کاراگاندا، قزل اوردا و مانگیستائو، بیش از ۶۰ درصد جذب سرمایه خارجی را به خود اختصاص دادند.

بیش از ۵۰ درصد تولید خدمات در شهرهای آلماتی و آستانه بوده است. کمترین درصد تولید خدمات در قزاقستان شمالی و آکمولابوده است.

استان کاراگاندا که یک مرکز مهم صنعتی است، به لحاظ فرآوری در رده اول کشور قرار دارد. در زمینه فرآوری این منطقه سه برابر متوسط ملی به فعالیت می پردازد. با این حال صادرات آن تنها بر تعداد محدودی از محصولات متمرکز است.

اگرچه ژامبول تنها سه درصد تولیدات صنعتی قزاقستان را دارد اما تنوع تولیداتش خوب است. محصولات کشاورزی، صنایع غذایی، چرم، منسوجات و ماشین آلات، سنگ شیشه، فلزات و صنایع شیمیایی در زمره محصولات این استان می باشند.

پاولودار دومین مرکز صنعتی قزاقستان است و در زمینه فلزات، مواد معدنی، سوخت، ماشین آلات، پلاستیک و کائوچو دارای مزیت نسبی است. اما مانند کارگاندا، صادرات آن بر محصولات محدودی متمرکز است.

قزاقستان شرقی هم یکی دیگر از مراکز صنعتی قزاقستان است که دارای قدرت تولیدی خوبی در معدن، فلزات، ماشین آلات و محصولات غذایی است. تولیدات این منطقه از کاراگاندا و پاولودار متنوع تر است اما به لحاظ اقتصادی پیچیدگی کمتری در مقایسه با دو استان مزبور دارد.

کاستانای به همراه آکمولو و قزاقستان شمالی از مهمترین تولیدکنندگان محصولات کشاورزی قزاقستان است اما به لحاظ تولیدات صنعتی ضعیف است.

در زمینه تولید ماهی، گوشت و سایر محصولات کشاورزی مزیت خوبی دارد. همچنین از قابلیت خوبی به لحاظ داروسازی برخوردار است. تا پیش از جدایی شیمکنت از این منطقه، تصفیه نفت و مواد شیمیایی به ترتیب ۶۵ درصد و ۱۵ درصد از محصولات صادراتی آن را تشکیل می دادند.

آکتوبه ۳ درصد صنایع قزاقستان را تولید می کند. نفت و گاز ۹۹ درصد صادرات قزاقستان غربی را تشکیل میدهد. با این حال ظرفیتهایی هم در زمینه فلزات آهنی و بخش کشاورزی دارد. بخش معدن تقریباً تمامی ظرفیت صنعتی قزل اورد را تشکیل داده و بیش از ۹۲ درصد صادرات آن را در نیمه دهه گذشته میلادی به خود اختصاص داده است.

جمع‌بندی

اگر بخواهیم ارزیابی فشرده ای از استانهای ۱۴ گانه و شهرهای سه گانه داشته باشیم، می توان ویژگی های استانها و شهرهای سه گانه را به شرح زیر خلاصه کرد:

استانهای غربی مرکز تولید نفت و گاز قزاقستان هستند. در این میان آتیرائو با تولید بیشترین میزان و صدور نفت این کشور بیشترین سهم را در درآمد زایی برای قزاقستان دارد. قزاقستان غربی بزرگترین مرکز تولید گاز طبیعی این کشور است. مانگیستانو با وجود بنادر آکتائو و کوریک بزرگترین مرکز تاسیسات بندری است. ضمن اینکه از نظر سرمایه گذاری در صنعت گردشگری هم موقعیت مناسبی دارد.

آکتوبه به لحاظ داشتن ذخایر انبوه کرومیت، نیکل، فسفر و تیتانیوم وضعیت معدنی بسیار خوبی دارد. کاستانای دارای بیشترین تولید گندم صادراتی، آرد و وضعیت خوب محصولات لبنی و مواد اولیه تولید آلومینیوم است و از نظر خودروسازی هم از جایگاه خوبی برخوردار است. قزل اوردا به لحاظ دارابودن معادن اورانیوم و طلا و تولید و صدور برنج حائز اهمیت است.

قزاقستان شمالی محل استقرار بزرگترین مزارع گندم و دانه های روغنی قزاقستان است و سهم قابل توجهی از تولید محصولات کشاورزی قزاقستان را در اختیار دارد. آکمول بزرگترین تولید کننده محصولات غذایی در قزاقستان است و از لحاظ تنوع صنایع جایگاه مساعدی دارد. افزون بر این به لحاظ گردشگری هم دارای جذابیت های زیادی است. کارگاندا از منظر در اختیار داشتن صنایع و وجود معادن در منطقه ای گسترده دارای اهمیت است و در زمینه صدور محصولات صنعتی به خارج از کشور موقعیت ممتازی دارد.

پاولودار تولید کننده تقریباً کل آلومینیوم قزاقستان است. در زمینه تولید زغال سنگ و آلیاژ آهنی هم جایگاه خوبی دارد. ضمن اینکه تولید حدود نیمی از برق قزاقستان و ۳۰ درصد بنزین قزاقستان در این استان صورت می گیرد. قزاقستان شرقی سهم بالایی در استفاده از انرژیهای پاک در این کشور دارد. همچنین در زمینه تولید تولید شیر، عسل، دانه های روغنی و گوشت دارای موقعیت برتر در قزاقستان است.

استان آلماتی با داشتن سهم ۱۷ درصدی از کل محصولات کشاورزی قزاقستان، کریدور ترانزیت بین چین و کشورهای آسیای مرکزی و میان روسیه، قرقیزستان و تاجیکستان، محل استقرار بزرگترین بندر خشک در آسیای مرکزی و تنوع جاذبه های طبیعی گردشگری متمایز است.

استان ژامبول به لحاظ استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر در کشور قزاقستان موقعیت برتری دارد و بخش مهمی از کریدور غرب اروپا- غرب چین محسوب می شود. ضمن اینکه به سبب داشتن آثار تاریخی هم جایگاه مناسبی دارد. ارزش افزوده استان ترکستان هم اماکن تاریخی گردشگری و مرکزیت جهان ترک است.

شهر نورسلطان بیش از هر چیز به موقعیتش به عنوان مرکز سیاسی کشور و وجود مرکز مالی بین المللی آستانه مطرح است و درصدد تبدیل به یک کازموپلیتن در منطقه اوراسیاست. شهر آلماتی با اینکه بیش از ۲۰ سال است که دیگر پایتخت قزاقستان نیست، همچنان جایگاه مهمی دارد. این امر به واسطه مرکزیت اقتصادی و تجاری و علمی - آموزشی و بیشترین جمعیت قزاقستان ملموس است. شهر شیمکنت نیز با رشد بالای جمعیت و سرمایه گذاری در زمینه های مختلف و متنوع دیگر، شهر محوری منطقه جنوب قزاقستان به شمار می رود.

منابع: سایت های دولتی قزاقستان، مصاحبه ها و گفته های استانداران و شهرداران قزاقستان، سایت های خبری قزاقستان